Umhverfismat

Gátlisti fyrir mið- og elstastig grunnskóla

Listinn er til að auðvelda skólum að framkvæma umhverfismat fyrir þemað vatn í upphafi nýs Grænfánatímabils.
Miðað er við að nemendur á mið- og unglingastigi framkvæmi matið með aðstoð kennara.
Við hverja spurningu er mynd til leiðbeiningar um hvernig best er að framkvæma matið.

Listanum er skipt í þrennt:

Hugur (þekking) - Hjarta (skólinn og samfélagið) - Hendur (aðgerðir).

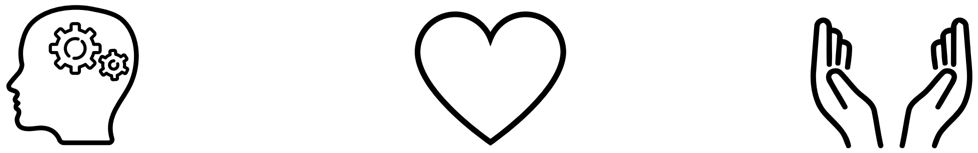

Listinn er ekki tæmandi og mega skólar að sjálfsögðu koma með aðrar hugmyndir en þær sem standa á listanum.
Þegar búið er að fara yfir listann ætti skólinn að sjá betur hvar hann stendur innan þemans. Það ætti að auðvelda honum að sjá hvort hann þurfi að taka sig á innan þemans og setja sér markmið í samræmi við það.

Merkingar:

Nemendur geta fundið svarið sjálfir án mikillar aðstoðar

Nemendur gætu þurft aðstoð við að svara spurningunni 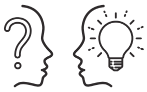

Nemendur þurfa að mæla eða rannsaka hlutinn til að svara spurningunni

Matskvarðar:

- Ekki til staðar í skólastarfinu
- Að hluta til eða í gangi í skólastarfinu
- Nú þegar gert í skólastarfinu

Vatn

Hugur
þekking

Fræðast nemendur um vatn í daglegu lífi?			
Fræðast nemendum um hringrás vatns?			
Er kennt um mengun vatns/hafs á Íslandi og á heimsvísu?			
Eru allir í skólanum meðvitaðir um af hverju þarf að fara sparlega með vatn í heiminum?			
Fræðast nemendur um vatn í daglegu lífi?			
Þekkja nemendur ólík form vatns?			
Þekkja nemendur hverju má og má ekki skola í vaskinn eða klósett?			
Eru nemendur og starfsfólk frætt um heilsufarslegan ávinning vatnsdrykkju?			

Er rætt um örplastmengun í vatni og áhrif þess á lífríkið þ.m.t. á mannkynið?			
Er rætt um plastmengun í hafi og áhrif þess á lífríkið?			
Eru nemendur meðvitaðir um mismunandi vatnsnotkun á einstakling í mismunandi löndum heims?			
Fræðast nemendur um verndun vatns og hafsvæða?			
Fræðast nemendur um vatns-notkun og mengun t.d. vegna fataframleiðslu?			

Hjarta

skólinn og samfélagið

Dropar úr einhverjum krana í skólanum?			
Skrúfa nemendur alltaf fyrir krana þegar þeir eru búnir að nota þá?			
Er hægt að velja um mikið/lítið vatn þegar sturtað er niður úr klósettum?			
Ef já, eru nemendur meðvitaðir um það og vita þeir til hvers það er?			
Hefur umfjöllun um vatn verið flétt inn í mismunandi málefni kennslunnar?			
Eru nemendur og starfsfólk hvatt til að drekka meira vatn af heilsufars ástæðum?			
Er hitastillir á ofnum svo hægt sé að stjórna hitanum í hverju rými?			
Er hiti á ofnum lækkaður í fríum?			
Sparar skólinn heita vatnið með því að birgja ekki ofna með húsgögnum og gluggatjöldum?			

Hafið þið kynnt ykkur starfsemi Rauða krossins þar sem þeir aðstoða þjóðir til að fá aðgengi að hreinu vatni?			
Er nemendur hvattir til að koma með eigin vatnsbrúsa?			
Hafa nemendur gert rannsókn á ólíku aðgengi barna um heim allan að vatni?			
Eru starfsmenn og/eða nemendur með merkta bolla til að draga úr uppvaski og sleppa við óþarfa einnota glös?			
Eru nemendur meðvitaðir um hvaðan vatnið kemur í skólann og hvert það fer			
Er bent á umbúðir sem hrannast upp vegna drykkjakaupa?			
Notar skólinn efni sem getur mengað vatn eins og sum hreinsiefni eða skordýra- og illgresis eyðir?			
Þekkja nemendur vatnsverndarsvæðin í sínu bæjar-/sveitarfélaginu?			

Hendur
aðgerðir

Er fylgst með því hversu mikil heita- og kaldavatnsnotkun skólans er?			
Er unnið með heimsmarkmiðin í skólanum í tengslum við vatn?			
Hafa nemendur gert rannsókn á ólíku aðgengi barna um heim allan að vatni?			
Eru starfsmenn og/eða nemendur með merkta bolla til að draga úr uppvaski og sleppa við óþarfa einnota glös?			
Tekur skólinn þátt í hjálparstarfi til stuðnings þeim sem hafa ekki aðgang að hreinu vatni.			
Eru þið í skólanum að upplýsa og fræða aðra um vatn?			
Eruð þið í skólanum að reyna að hafa áhrif, t.d. með því að senda bréf til fyrirtækja, funda með sveitarstjórn, gera athugasemdir við einhver áform, skrifa greinar, vera með viðburð o.fl.			
Eruð þið að tína rusl sem er í náttúrunni svo það getur m.a. ekki mengað vatn?			

Eruð þið tilbúin að spara vatn og koma í veg fyrir mengun og sóun vatns t.d. með því að:			
• Nota eingöngu fjölnota brúsa og fylla með vatni			
• Nýta mat og minnka neyslu.			
• Nota umhverfisvænar snyrtivörur			
• Kaupa notaðar vörur, fá hluti lánaða, gera við hluti			
• Skrúfa vel fyrir krana þegar búið er að nota þá			
• Fara í "hæfilega" langar sturtur			

Til umræðu:

- Af hverju er vatn mikilvægt fyrir tilvist okkar og annarra lífvera?
- Eru einhver vandamál tengd vatni í skólanum?
- Hafa allir Jarðarbúar aðgang að hreinu vatni?
- Tekur skólinn þátt í alþjóðlegu vatnsverkefni?
- Ræðið vatnsmagn sem notað er við ólík störf t.d. landbúnað, stóriðju, spendýrarækt o.fl.
- Ræðið um vatnsmagn í heiminum, eigum við nóg af drykkjarvatni á jörðinni, hvað er ferskvatn hlutfallslega mikið, hve mikið er drykkjarhæft hlutfallslega, á hvaða formi er vatnið?
- Hvernig er hægt að koma í veg fyrir sóun á fersku vatni?
- Hvernig er hægt að koma í veg fyrir mengun vatns?

Markmið og aðgerðir innan þemans vatn